հրամայի Ֆրանսիական հիւպատոսին յանձնել Միհադին Թիւրքաց իշխանութեանը։ Ֆրանսիական դեսպանը հրաման ստացաւ իր կառավարութենից Միհադին Թիւրքիային յանձնելու մասին, որովհետև նա մեղադրվում է ընդհանուր օրէնքների դէմ յանցանք գործելու մէջ։ Այդ ժամանակ Ֆրանսիական հիւպատոսի տունը Զմիւռնիայի մէջ շրջապատված էր Թիւրքաց զօրքերով։ Սուլթանը յանձնեց գեներալ Դրէյֆէին իմանալ դեսպանների կարծիքը Միհադի պահանջած ապաստանի և օտար հիւպատոսների պաշտպանութեան մասին։ Դեսպանները այդ հարցի մասին խորհրդակցելուց յետոյ պատասխանեցին, որ հիւպատոսները իրանց իրաւունքները չափազանցացած կը լինեն, եթէ կը պաշտպանեն Միհադ-փաշային։ Նրանք պէտք է սպասեն հրահանգների իրանց կառավարութիւններից։

„Daily News“ լրագրին Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ պալատական շրջանները հակված են խորհուրդ տալ սուլթանին Աբդուլ-Ազիզի սպանման քննութիւնը դադարեցնելու մասին։ Պատմում են, որ մահմեդականները թշնամաբար են վերաբերում այդ քննութեանը և եթէ նա շարունակվի, փաշաներից շատերը կը մեղադրվեն։ Լուր է տարածված, որ Մահմուդ-Դամատ և Նուրի-Դամատ փաշաները կարտաքսվեն Կ. Պոլսից, իսկ Ֆահրի-բէյ կաքսորվի և գրանով գործը կը վերջանայ։

Զինված երկիները Յունաստանին յանձնելու մասին համաձայնութիւնը արդէն կայացաւ և յոյն-թիւրքական դաշնագրութիւնը ստորագրված է Թիւրքաց հաւատարմատարներից և պետութիւնների դեսպաններից։

Բ. Դուռը վճռապէս հերքեց լրագրական լուրերը, իբր թէ նա շարունակում է պատերազմական պատրաստութիւնները Թէսալիայի և Էպիրոսի մէջ և յայտնեց, թէ նա պատրաստ է իր բոլոր պարտականութիւնները անյապաղ իրագործել։ Ուրիշ Թիւրքիայի և Յունաստանի սահմանները որոշվելուց յետոյ առժամանակ խաղաղութիւն կը տիրէ այդ երկու պետութիւնների մէջ։ Կանդիան առաջվայ պէս կը սպասէ իր ազատութեանը Թիւրքաց իշխանութիւնից, իսկ Ալբանիայի մէջ կը շարունակվեն անկարգութիւնները, մինչև այդ երկրի մէջ ինքնավարութիւն մտցնվի։

Անկարգութիւնները Թիւրքիայի մէջ կը շարունակվեն միշտ, քանի որ նա իշխում է օտարազգի ժողովուրդների վրա, իսկ ինարիզները և կաշառակերութիւնը այդ երկրի կառավարչական միջոցները կը լինեն։

ՌՈՒՄԻՆԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալը։ Մայիսի 10-ին Բուխարեշտի մէջ վերջին քայլը կատարվեց Ռումինիան անկախ թագաւորութեան ասպիճանին հասցնելու համար։ Այդ օրը ռումինական թագաւոր Կարլ հանդիսով իր գլխին դրեց ռումինական թագը, որ պատրաստված է մի համեստ մետալից, այն է Թիւրքաց թնդանօթի պողպատից, որ ռումինները վերջին պատերազմի ժամանակ վերցրին Պլեվնայի մօտ։

Ռումինների պատմութիւնը այժմ նոր շրջանի մէջ է մտնում գերմանական թագաւորող տան իշխաններից մէկի առաջնորդութեամբ։ Կարլ առաջինի պողպատեայ թագը յիշեցնում է նրան և նրա ժողովուրդին անցեալ պատերազմական գոհերը, որ նրանք մատուցին քաղաքական անկախութիւն ստանալու համար և որոնք գուցէ դարձեալ կը պահանջվին այդ անկախութիւնը և ազգային գոյութիւնը պահպանելու համար։

Ռումինական իշխանի թագադրութեան մասին Բուխարեշտից հեռագրում են։ Կէսօրին, մայիսի 10-ին ռումինական թագաւորի թագադրութիւնը կատարվեցաւ բաց օդի տակ։ Թագաւորը և թագուհին Լէօպոլդ Հոհենցոլերնի և նրա երկու որդիների հետ բարձրացան գահը, որ պատրաստված էր հրապարակի վրա։ Թագի օծումը կատարվեցաւ ռումինական և մոլդաւական հոգևորականութեան և բազմաթիւ հասարակութեան ներկայութեամբ։ Ժողովուրդը ոգևորված ողջունում էր թագաւորին պալատ վերադառնալու ժամանակ։ Քաղաքը շքեղութեամբ զարդարված էր։

ԱՆԳԼԻԱ

Լօնդօնից հաղորդում են։ Բարաելեմի Սենատ-Կեր յանձնեց Ֆրանսիական դեսպանին Լօնդօնի մէջ, Շալմել Լակուրին, հաւատացնել անգլիական արտաքին գործերի մինիստր Լորդ Գրենվիլին, որ Ֆրանսիան բոլորովին մտադիր չէ միացնել իր հետ Ցունիսի որ և է մասը։ Շալմել Լակուր յայտնեց անգլիական կառավարութեանը, որ Ֆրանսիան արդէն մի մասնաժողով է նշանակել մաքսային դաշնագրութիւնը նորոգելու համար։ Անգլիական կառավարութիւնը հրատարակեց իր դիպլոմատիական գրագրութիւնը Ֆրանսիայի հետ Ցունիսի խնդրի վերաբերութեամբ։ Այդ գրագրութենից երևում է, որ լորդ Սալիսբիւրի Բերլինի կոնգրեսի ժամանակ մի խօսակցութիւն է ունեցել Վադինգտոնի հետ, որի ժամանակ առաջինը ասել է, թէ Անգլիան արգելք չի դնի Ֆրանսիայի ազատ գործողութիւններին Ցունիսի մէջ։ Բացի այդ լորդ Գրենվիլ Լէօն Սէի հետ խօսելու ժամանակ ասել է, որ անգլիական կառավարութիւնը Ցունիսը Թիւրքիայի մի մաս է համարում և նա ոչ միջազգային և ոչ բարոյական իրաւունք ունի վճռել Ցունիսի հարցը, բայց Անգլիան թշնամութեամբ չի նայի այն ազդեցութեան վրա, որ ունեցել է և կունենայ Ֆրանսիան Ցունիսի գործերի վրա։ «Times» լրագիրը, քննելով այդ գօկումենտները, պախարակում է Սալիսբիւրիի յայտնութիւնները։

Լօրդերի ժողովի մէջ մարկիզ Սալիսբիւրի մի չափազանց յարձակողական ճառ կարդաց իրլանդական կալուածական օրինագծի դէմ։ Պահպանողականների „Standart“ լրագիրը այդ ճառը չափազանցութիւն է համարում։ Շատերը վախենում են, որ այդ ճառը անբաւականութիւն կը ծագեցնի լորդերի ժողովի և համայնքների ժողովի մէջ։

Անգլիական մամուլի մի մասի անընդհատ յարձակմունքները Ֆրանսիայի վրա միայն քաղաքական պատճառներից չեն առաջացած։ Դրանց գլխաւոր պատճառն այն է, որ Ֆրանսիական կառավարութիւնը չէ կամենում վերանորոգել 1860 թուականի առևտրական դաշնագրութիւնը Անգլիայի հետ։ Նորերումս հրատարակված Ֆրանսիական մաքսային գների համեմատ Ֆրանսիա բերված ապրանքներից հարկ է վերցնվում ոչ թէ նրանց գնի, այլ ծանրութեան և մեծութեան համեմատ։ Այդ փոփոխութեան շնորհով անգլիացիները ստիպված են մեծ հարկեր վճարել իրանց ապրանքները Ֆրանսիա տանելու համար։ Նորերումս լորդ Գրենվիլ յայտնեց պարլամենտին, թէ այն ժամանակից, երբ լրացել է 1860 թ. առևտրական դաշնագրութեան ժամանակամիջոցը, անգլիական կառավարութիւնը շատ անգամ առաջարկել է Ֆրանսիային նոր դաշնագրութիւն կապել, բայց այդ առաջարկութիւնները ոչինչ հետևանք չեն ունեցել։ Այժմ Անգլիայի և Ֆրանսիայի մէջ բանակցութիւններ են սկսվել առևտրական դաշնագրութիւն կապելու համար։ „Journal des Debats“ լրագրի կարծիքով Ֆրանսիան այդ հարցի մէջ Անգլիային մի քանի զիջումներ կանի, որպէս զի նրան հանգստացնի Ցունիսի վերաբերութեամբ։ Այդ զիջումները անհրաժեշտ են Անգլիայի և Ֆրանսիայի նախկին բարեկամութիւնը վերականգնելու համար։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 մայիսի։ Բերլինից մայիսի 18-ից հեռագրում են, որ գերմանական կայսր Վիլհելմ ընդունեց ռուսաց կանցլեր իշխան Գօրչակովին։

ԴՈՒԲԼԻՆ, 18 մայիսի։ Կալուածական միութեան կազմակերպող կեսյ կալանաւորված է։ Նա մեղադրվում է ազգաբնակութեանը գրգռելու մէջ։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 մայիսի։ Պետական բանկի 5% առմտակը առաջին շրջանի արժէ 96 ր. 87 կ., երկրորդ 94 ր. 25 կ., երրորդ 94 ր. 25 կ., չորրորդ 94 ր., ներքին 5% առաջին փոխառութեան առմտակը արժէ 224 ր. 75 կ., երկրորդ 217 ր. 75 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան առմտակը արժէ 93 ր. 12 կ., երկրորդ 93 ր. 12 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., ոսկի 8 ր. 9 կ։ Ռուսաց 1 բուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 24,25 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ 207 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրա արժէ 256 ֆրանկ 50 սանտիմ։ Բօրսայի տրամադրութիւնը ամուր է։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

անցաւ, գոնէ միւս կեանքում դուք երջանիկ կը լինէք, եթէ կը զղջաք, եթէ կը խոստովանվէք ինձ մօտ ձեր մեղքերը։

—Եթէ ես գործել եմ մի մեղք, լաւ է, որ նրա մէջ մեռնեմ, ասաց կալանաւորը դառն ատելութեամբ.—դա կը լինի մի աղդու բողոք բարութեան Աստուծոյ դէմ, որ որդուս ինձանից խլելուց յետոյ՝ ինձ ձգեց այդ կապանքների մէջ։

—Դուք հայհոյում էք Ամենակալի արդարադատութիւնը, մելիք։ Դարձեալ կրկնում եմ, այսօր բէկը կը տայ ձեր մահուան դատավճիռը։ դեռ բաւական ժամանակ ունէք զղջալու և ներում խնդրելու։

—Ես ներում խնդրելու սովորած չեմ, ոչ երկնքից և ոչ երկրի վրա բնակվող մարդերից։ Լաւ է, որ ինձ հանգիստ թողնէք, հայր սուրբ։

Արեղան վեր կացաւ, ներս կանչեց դրսում կանգնած չաթիներին, կրկին կալանաւորի ոտները ամրացրին կոճղի մէջ, և խուցի դուռը կողպելով, նրան թողեցին այնտեղ միայնակ։

Նոյն աւուր կէսօրային պահուն Ցաթեի հրապարակի վրա հաւաքվել էր խուռն բազմութիւն։ Բոլորը անհամբերութեամբ սպասում էին հանդիսատես լինելու երկրի բռնաւորի և աւերիչի մահուան պատժին։ Բոլորի աչքերը դարձած էին դէպի վանքի ճանապարհը, որտեղից պէտք է բերէին մահապարտին։

Հրապարակի մէջտեղում կանգնած էին զինված մարդիկ, թողնելով իրանց միջնավայրում բոլորակ տարածութիւն։ Այստեղ դանակը սրելով ման էր գալիս արբած դահիճը, ոտքից ցըգլուխ կարմիր հագնված։

—Ինչպէս արդար է Աստուծոյ դատաստանը, ասաց մի գիւղացի իր մօտ կանգնած հանդիսականին.—հինգ տարի առաջ չարագործը հէնց այս հրապարակի վրա գլխատել տուեց քսան և հինգ անմեղ երիտասարդներ, և որպիսի քաջ երիտասարդներ, ամեն մէկը հազար մարդու արժէր։ Հիմա ինքը նոյն տեղում գլխատվում է։

—Ցիշում եմ... հոգւոց հանելով ասաց միւսը.—այդ երիտասարդները պատկանում էին վանքեցի Խէչօի խմբին, որոնք ամրացել էին Ցուրայ բերդում, կողոպտում էին պարսիկ հարկահաններին, և զանազան միջոցներով սպանում էին այն հայերին, որոնք պարսիկներից պաշտօններ ընդունելով, նեղացնում էին իրանց ազգայիններին։ Չարագործը կաշառեց մի գիւղացու, և այդ անիրաւը իրան բարեկամ ձեւացնելով Խէչօի մարդիկներին, իր տան դռները ամեն ժամանակ բաց էր անում նրանց առջև։ Մի գիշեր հարփեցրեց նրանց, քնացրեց, յետոյ մատնեց ուրացողի եաւաուլների ձեռքը։

Վանքի ճանապարհի վրա երևաց մի խումբ, որ շարժվում էր դէպի հրապարակը։

—Բերում են... լսելի եղաւ ամեն կողմից։

Հրապարակի վրա հաւաքված բազմութիւնից շատերը վազեցին դէպի այն կողմը. շատերը անշարժ մնացին իրանց ընտրած տեղում, որ մի ուրիշը չը կանգնէ այնտեղ, որ կարողանան լաւ տեսնել։

Բերում էին մահապարտին։ Ամեն բերանից լսվում էին անէծք, նզովք, հայհոյանք, որ խառնվում էին ուրախութեան բացականչութիւնների հետ։ Մանուկները, որոնց սիրտը աւելի անկեղծութեամբ է արտայայտում ամբոխի զգացմունքը, հարիւրներով խմբվել էին չարագործի շուրջը, թնդեցնում էին օդը իրանց աղաղակներով։ Նրանք երգում էին մի ժողովրդական ասացուածք, որ առածի ձև էր ստացել։

«Լոյսը Լուսաւորչի հաւատին,

«Վայ ուրացող մարդին»։

Երգը թռչում էր հարիւրաւոր մանուկների բերանից, և որպէս բարկութեան շանթեր, տարածվում էր դէպի ամեն կողմ։ Ոմանք մանուկներից քարեր էին վեր առնում և ձգում էին դատապարտեալի վրա։ Նա այդ միջոցին նմանում էր մի կատաղած շան, որ չորս կողմից կաշկանդված, տարվում էր դէպի խեղդանոցը։

Մահապարտին նստացրել էին սև աւանակի վրա, առանց համեստի, երեսը դէպի զաւակի կողմը դարձրած։ Սանձի փոխարէն նրան բռնել էին տուել աւանակի պոչը։ Այդ խայտառակութիւնը աւելի սպանիչ էր քան թէ մահը, այն մարդու համար, որ սովորել էր հեծնել ամենաընտիր նժոյգների վրա, զարդարած թանգագին ասպաղէնով։

Երբ նրան հասցրին հրապարակը, ամբոխը ճեղքվեցաւ և ճանապարհ բաց արեց։

Ջինուորները մօտեցան նրան, ցած բերեցին աւանակից։ Այժմ կանգնած էին նրա մօտ երկու մարդիկ, մէկը դահիճը դանակը ձեռին, միւսը քահանան խաչը ձեռին։ Վերջինը սկսեց մեղմաբարել թշուառին հոգևոր խօսքերով, յորդորում էր խոստովանվել և համբուրել խաչը։ Դատապարտեալը մերժեց որպէս խոստովանութիւնը, նոյնպէս և խաչի համբուրելը։ Նրան ասեցին՝ նոյնպէս և խաչի համբուրելը։ Նրան ասեցին՝ չէր ցանկանայ, որ կանչէին մի մահմեդական մոլլայ։ Այդ ևս մերժեց նա։

—Շուտով... մի ուշացրէք... աղաղակում էր ամբոխը, որ այդ ժամանակ դտնվում էր սաստիկ վրդովմունքի մէջ։

Դահիճը մօտեցաւ, կապեց դատապարտեալի թեքերն ու ոտները։ Մի ձեռքի հարուածքով նա փայտի նման ընկաւ, տարածվեցաւ դետնի վրա։

Ոչ մի դէմք ցաւակցութեան նշան չէր ցոյց տալիս, ոչ մի սիրտ չէր բաբախում նրա համար։ Բոլորի սրտերը լցրել էր նա թոյնով և դառնութեամբ։

Մանուկների բազմութիւնը դարձեալ սկսեց եղանակել իր երգը։ Այդ երգի հնչիւնները հասան դատապարտեալի ականջներին ուղիղ այն րոպէում, երբ դահիճը բռնելով նրա մօրուքից, դանակը դրեց կոկորդի վրա։

«Լոյսը Լուսաւորչի հաւատին,

«Վայ ուրացող մարդին»...

Կրկնեց և թշուառը, իսկ դահիճը աւարտեց իր գործը։

Ամբոխի մէջ տիրեց ընդհանուր ցնծութիւն, երբ դահիճը շարագործի կտրած գլուխը, ցցելով նիզակի ծայրին, բարձրացրեց օդի մէջ։

Այդ միջոցին սկսեցին ածել դաւուլ և զուռնայ, և դահիճը շրջապատած նուագածուներով, սկսեց նիզակի ծայրին ցցած գլուխը ման ածել Ցաթեի փողոցներում։ Կնիկները դուրս էին գալիս տներից, թքում էին նրա վրա և տալիս էին դահճին մի քանի սև փող։

(Կը շարունակվի)